

РЕЦЕНЗИЯ

**От проф. д-р Даниела Кирилова Дженева
АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – гр. Пловдив
на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“**

**Автор: Захари Валериев Нанков
Тема: „Принципът „Еспирал“. Взаимодействия с други танцови
техники. Подходи при обучението и творческия процес.“**

**Научен ръководител: проф. д.изк. Анелия Янева
при ЮЗУ „Неофит Рилски“ – гр. Благоевград**

Предложения за рецензиране дисертационен труд на Захари Нанков е озаглавен „Принципът „Еспирал“. Взаимодействия с други танцови техники. Подходи при обучението и творческия процес.“. Избраната тема предизвиква интерес с това, че поставя актуални въпроси относно доминиращите взаимовръзки между танцовите традиции през вековете със съвременния танц. Проведените изследвания на докторанта в тази насока допринасят за развитието на теоретичната основа на базата на която за първи път публично се представя и в детайли се анализира съвременната българска методика, създадена от Цветанка Гергинова. За необходимостта от подобно проучване свидетелства и фактът, че непрекъснато нараства интереса у нас и в чужбина към обучението и практиките, свързани с Принципът „Еспирал“.

Захари Нанков е един от творците, последователи на Цветанка Гергинова още от 2008 г. като с настоящия дисертационен труд той заявява определен научен интерес към системата ѝ на обучение и ползата от постигнатите тренировъчни и художествени резултати. Висшето му образование е свързано с две бакалавърски специалности в областта на Хуманитарните науки. През 2017 г. е приет в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив в специалност „Балетно изкуство, ОКС „магистър“ по „Балетна режисура“. От 2020 г. е редовен докторант в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград, където има възможност като хоноруван преподавател в катедра „Хореография“ да води дисциплините „Методика на преподаване на модерния танц“, „Композиция на модерния танц“, „Сценична практика“, „Модерни танцови стилове“ и „Хип Хоп танц“. От 2022 г. е назначен като артист-балетист в Държавен музикален театър „Стефан Македонски“. През годините той се обучава в различни стилове на танцовото изкуство, което му дава възможност да оцени специфичните характеристики на Принципът „Еспирал“, а от там и желанието да защити дисертация на тази тема.

Предложеният за рецензиране труд на Захари Нанков е в обем от 215 страници. Структуриран е в увод, три глави и заключение. Използваната библиография наброява 50 заглавия на книги, от които 26 са чуждоезични, включени са и 22 статии на чужди автори. Към библиографията са приложени 92 линка към интернет източници на информация по темата и 19 линка към видео материали.

В увода докторантът обосновава актуалността на темата на дисертационния труд с отсъствието на подобни изследвания до този момент. Интересно аргументира мотивацията си за това начинание: *„Принципът „Еспирал“ ми даде много по-ясно разбиране за работата с тялото,*

движението, пространството и дишането, които нямат нищо общо с музиката, характера или произхода на танца.“ Именно поради това основната цел в настоящото изследване е да се проследи развитието на модерния танц с присъщите му техники и философски идеи, довели до възникването на Принципа „Еспирал“ и произтичащите от него педагогически и творчески дейности. За постигането на тази цел са дефинирани седем основни задачи, разрешаването на които предопределя достигането на конкретни приноси. Посочени са четири изследователски метода, посредством които е оформено съдържанието на дисертационния труд.

Първа глава е посветена на предшествениците на модерния танц като фокусът е върху танцови прояви в кръг или по спирала от Древността до наши дни, с акцент върху XX век. В исторически и философски аспект са обособени три части. Първата е посветена на споменатите обредни и ритуални танци, изпълнявани от племена и народи в Централна Америка, с танца на дервишите (суфити) от Мала Азия и с движенията, възникнали в Паневритмията на Петър Дънов.

Във втора глава се пристъпва към изследване на разновидностите на модерния танц. Структурирана е в пет части, в които в детайли се анализират популярните днес техники на Немския експресивен танц, балета на Марта Греъм, творчеството на Лусинда Чайлдс и така известният Джаз-танц с всички ключови техники и специалисти, довели до неговото възникване и утвърждаване. В последната, пета част се преминава към анализ на методологии, които осъществяват връзка между лечебни и обучителни практики като за тази цел са анализирани експериментите и достиженията на Фридрих Лудвиг Ян, Лабан, Пилатес и Фрей Фауст.

Трета глава е посветена изцяло на Принципа „Еспирал“ като методика, в която си взаимодействат определени танцови техники с избрани философски идеи и несъмнено се разкриват големи възможности за въздействие върху биомеханиката на човешкото тяло. Докторантът много точно е синтезирал в заглавието израза – *открития и взаимодействия*, като чрез това кратко обобщение той обхваща всички специфични характеристики, допринесли за възникването на Принципа „Еспирал“. Тук вече в детайли той търси и подчертава взаимовръзките между методиката на Цветанка Гергинова и предшестващите я танцови стилове, бойни техники и философски идеи, припознати от нея като градивни елементи на системата ѝ. Следва пространен анализ на самата методика с *„нейните фундаменти, философската ѝ концепция и структурата на екзерсиса в Четири порти“*. В проведеното изследване докторантът достига до извода, че *„в методиката на Принципа „Еспирал“ се срещат идеи от американския и немския модерен танц, както като танцова лексика и екзерсис, така и по отношение на простарственото мислене и хореографската композиция“*. Друг извод, до който достига е, че в случая се наблюдава паритет между творчество и теория като този баланс определено кореспондира с духовните учения.

Дефинираните от него приноси ясно и точно отразяват постиженията на труда в две направления – както в научно, така и в практико-приложно. Прави впечатление, че всички достигнати позитиви са обосновани и задълбочено осмислени. Фокусът на автора е изцяло върху изследваната тематика.

Научните публикации по темата също доказват, че докторантът умее да поставя актуални въпроси и да ги изследва задълбочено. Приложен е списък с четири публикувани доклади и един под печат. Три от тях са

издадени в сборници от различни конференции, организирани от Института за изследване на изкуствата към БАН: „Танцът по спирала и принципът „Еспирал“ в България“ – „Изкуствоведски четения“, 2021 г.; „Методика и философия на принципа „Еспирал“ – VII Младежка научна конференция, 2021 г. и „Танцът в кръг като свещенодействие и като сценичен танц“ – „Изкуствоведски четения“, 2022 г. Четвъртият доклад, „Политически аспекти и танцови взаимодействия по спиралата Чили – Германия – България“, е включен в издание на АМТИИ по повод Международна научна конференция „Наука, образование и иновации в областта на изкуството“, 2021 г.

Авторефератът в резюме ни запознава със структурата, съдържанието, изводите и приносите на дисертацията.

В заключение ще подчертая , че представеното ни изследване на Захари Валериев Нанков на тема: „Принципът „Еспирал“. Взаимодействия с други танцови техники. Подходи при обучението и творческия процес.“ представлява изключително задълбочен труд за синергията в една съвременна българска танцова методика с широк обхват в жанровете и проекции в бъдещето. От всичко казано до тук убедено предлагам на уважаемото Научно жури да му присъди образователната и научна степен „доктор“ в ПН 8.3 „Музикално и танцово изкуство“, докторантска програма „Хореография“.

26.10.2023 г.

Рецензент:

/проф. д-р Даниела Дженева/

REVIEW

By Prof. Dr. Daniela Kirilova Djeneva

A professor at the Academy of Music, Dance and Fine Arts "Prof. Asen Diamandiev" in Plovdiv

On a dissertation thesis submitted to obtain the educational and scientific degree of Doctor

- Candidate: Zahari Valeriev Nankov, a student at the Choreography Department of the South-West University "Neofit Rilski" Faculty of Arts
- Dissertation Title: *The Espiral Principle. Interplay with Other Dance Techniques. Approaches to Teaching and Creative Processes.*
- Supervisor: Prof. Anelia Yaneva of South-West University "Neofit Rilski"

The dissertation work submitted for review by Zahari Nankov is entitled "The Espiral Principle. Interplay with Other Dance Techniques. Approaches to Teaching and Creative Processes". The topic sparks interest as it raises relevant questions about the dominant interrelationships between dance traditions through the centuries and contemporary dance. The doctoral candidate's research in this area contributes to the development of a theoretical basis on which, for the first time, the contemporary Bulgarian methodology created by Tsvetanka Gerginova is presented to the public and analyzed in detail. The need for such a study is evidenced by the steadily growing interest in the training and practices related to *The Espiral Principle* in Bulgaria and abroad.

Zahari Nankov has been a follower of Tsvetanka Gerginova since 2008 and through his dissertation, he declares his scientific interest in her teaching system and the usefulness of the training and artistic results achieved. He has two bachelor's degrees in the humanities. In 2017, he was admitted to the Academy of Music, Dance and Fine Arts (AMDFA) "Prof. Asen Diamandiev" in the city of Plovdiv to study Ballet Staging as a master's degree. Since 2020, Nankov has been a full-time doctoral student at South-West University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad where he teaches Methodology of Teaching Modern Dance, Modern Dance Composition, Stage Work, Modern Dance Styles and Hip-hop Dance at the Choreography Department as a part-time lecturer. Since 2022, he has been employed as a ballet dancer at the Stefan Makedonski State Music Theatre. His training in different dance styles over the years has enabled him to appreciate the specific characteristics of *The Espiral Principle* and has prompted him to defend a dissertation on this topic.

Zahari Nankov's work is 215 pages long. It consists of an introduction, three chapters and a conclusion. The bibliography includes 50 book titles, of which 26 are foreign-language titles; 22 articles by foreign authors; 92 Internet sources; and 19 video links.

In the introduction, the doctoral candidate justifies the relevance of the dissertation's topic with the lack of similar research on the subject. He defends the motivation for his endeavour in an intriguing way: "*The Espiral Principle* gave me a better understanding of the body's principles of work, movement, space, and breathing, which have nothing to do with music, character, or the origins of dance." This is why the main aim of this research is to trace the development of modern dance with its inherent techniques and philosophical ideas that led to the emergence of *The Espiral Principle* and the pedagogical and creative activities resulting from it. To this end, seven main aims are outlined. Their fulfilment allows for making certain contributions. The content of the dissertation is arranged according to four research methods.

The first chapter is devoted to the predecessors of modern dance. It focuses on dance in a circle and along a spiral from ancient times to modern days, paying particular attention to the 20th century. The chapter is divided into three parts from a historical and philosophical perspective. Part 1 is devoted to traditional and ritual dances performed by tribes and peoples in Central America, the dance of the Sufi Whirling Dervishes in Asia Minor, and the moves originating from Peter Deunov's Paneurhythmy.

The second chapter explores modern dance varieties. It is structured in five parts, analyzing in detail the now popular techniques of the German Expressionist Dance, Martha Graham's ballet, Lucinda Childs's work, and the famous Jazz Dance and the key techniques and specialists who have contributed to its emergence and establishment. The fifth, and last, part goes into analyzing methodologies of healing and physio-training and examining the experiments and achievements of Friedrich Ludwig Jahn, Laban, Pilates, and Frey Faust.

The third chapter is entirely devoted to *The Espiral Principle* as a methodology based on an interplay between certain dance techniques and philosophical ideas which offers great possibilities for influencing the human body's biomechanics. The doctoral student has summarized it very accurately in the title with the phrase *discoveries and interplay* thereby encompassing all the specific elements that have contributed to the emergence of *The Espiral Principle*. Here, he examines in detail and outlines the interrelations between Tsvetanka Gerginova's methodology and the preceding dance styles, martial techniques and philosophical ideas that have served as a foundation for her system. This is followed by an extensive analysis of the methodology itself with "its fundamentals, philosophical concepts, and the structure of the practical exercises of the Four Portals". In his research, the doctoral student concludes that "the methodology of *The Espiral Principle* incorporates ideas from American and German modern dance, both as dance vocabulary and system of exercises and as spatial thinking and

choreographic composition”. Another conclusion he arrives at is that there is a parity between theory and creativity and this balance certainly corresponds with spiritual teachings.

The contributions defined by Nankov clearly and accurately reflect this work’s achievements both in a scientific and a practical and applied aspect. All the points have been substantiated and considered in depth. The author has kept his focus on the topic of research.

The scientific publications on the topic also prove that the doctoral candidate is able to raise topical issues and to research them thoroughly. He has provided a list of four published papers and one still in print. Three of the papers are part of compilations of reports from various conferences organized by the Institute of Art Studies at the Bulgarian Academy of Sciences: *Spiral Dance and the Espiral Principle in Bulgaria*. – *Art Readings*, 2021; *Methodology and Philosophy of the Espiral Principle* – VII Youth Science Conference, 2021; and *Dance in a Circle as a Spiritual Practice and a Stage Performance* – *Art Readings*, 2022. The fourth paper, *Political Aspects of Dance Interplay in the Spiral Chile – Germany – Bulgaria*, is included in an AMDFA publication on the occasion of the International Science Conference titled “Science, Education, and Innovation in Art”, 2021.

The abstract presents the structure, content, findings and contributions of the dissertation in a summarized way.

In conclusion, I would like to point out that Zahari Valeriev Nankov’s work titled *The Espiral Principle. Interplay with Other Dance Techniques. Approaches to Teaching and Creative Processes* is an insightful work about the synergy in a contemporary Bulgarian dance methodology which encompasses a wide range of genres and constitutes projections into the future. In view of what has hitherto been said, I confidently recommend the esteemed Scientific Jury to award him the educational and scientific degree “Doctor” in the professional field of Music and Dance Arts.

26.10.2023

Reviewer:

Prof. Dr. Daniela Djeneva